

ЗАТВЕРДЖЕНО

Наказ Міністерства освіти і науки  
України від \_\_\_\_\_ № \_\_\_\_\_

**РЕКОМЕНДАЦІЇ**  
**щодо стратегічного розвитку фізичного виховання**  
**та спорту серед студентської молоді на період до 2025 року**

**I. Загальні положення**

Рекомендації щодо стратегічного розвитку фізичного виховання та спорту серед студентської молоді на період до 2025 року (далі – Рекомендації) розроблені відповідно до Національної стратегії з оздоровчої рухової активності в Україні на період до 2025 року «Рухова активність – здоровий спосіб життя – здорова нація», постанови Верховної Ради України від 19 жовтня 2016 року «Про забезпечення сталого розвитку сфери фізичної культури і спорту в Україні в умовах децентралізації влади», стандартів вищої освіти (компетентності випускника), Державної цільової соціальної програми розвитку фізичної культури і спорту на період до 2020 року, інших нормативно-правових актів України, та інших нормативно-правових актів.

Основою Рекомендацій став практичний досвід діяльності в галузі фізичної культури і спорту, виступи української студентської збірної у змаганнях Всесвітніх універсіад, Європейських студентських іграх, чемпіонатах світу та Європи серед студентів, проведення всеукраїнських спортивних та спортивно-масових заходів, співпраця із Всеукраїнською громадською організацією «Спортивна студентська спілка України» (далі – СССУ), закладами вищої освіти (далі – ЗВО), спортивною громадськістю в Україні та за її межами.

Рекомендаціями передбачається створення в ЗВО двох систем – фізичного виховання та спорту. Ці системи є автономними, рівними за пріоритетністю та взаємодоповнюючими.

Фізичне виховання у ЗВО забезпечує популяризацію здорового способу життя, рухову активність учасників освітньо-виховного процесу для гармонійного, передусім фізичного розвитку, збереження і зміцнення здоров'я, виховання фізичних, морально-вольових та інтелектуальних здібностей, організації змістовного дозвілля. Реалізація напрямку забезпечується через кафедри які відповідають за фізичне виховання.

Спорт у ЗВО забезпечує здобувачам вищої освіти умови для поєднання навчання та спортивної підготовки для участі у всеукраїнських та міжнародних спортивних заходах, зокрема, в Універсіадах України та студентських іграх України, чемпіонатах України, Європи та світу серед студентів, Європейських студентських іграх, Всесвітніх універсіадах. Реалізація напрямку може бути забезпечена через створення та діяльність центрів студентського спорту і виконання Державної цільової соціальної програми розвитку фізичної культури і спорту на період до 2020 року (пп. 6 «Забезпечення діяльності центрів студентського спорту ЗВО» п. 5 «Забезпечення функціонування та удосконалення мережі закладів фізичної культури і спорту»), інших структурних підрозділів ЗВО (або спортивних клубів).

## **II. Аналіз сучасного стану розвитку рухової активності, фізичного виховання та спорту закладів вищої освіти в Україні та за кордоном**

Рухова активність визначена базовою потребою світового суспільства, як необхідна умова здорового довголіття, та підтримується на державному рівні.

Зокрема Всесвітньою організацією охорони здоров'я для підтримання здоров'я рекомендуються щоденні заняття (помірної та високої інтенсивності, переважно аеробного спрямування) тривалістю не менше 60 хвилин.

Для забезпечення рухової активності студентів провідних університетів світу використовуються різні форми та програми, працюють спортивні клуби, рекреаційні центри, спеціальні курси для студентів різного рівня фізичної підготовленості.

У ЗВО проводяться дослідження з визначення стану здоров'я студентів, впроваджено тестування з прикладних навичок.

В деяких університетах спеціальні курси (залежно від рекомендацій лікарів) є обов'язковими для студентів усіх спеціальностей.

Студенти займаються різними видами спорту, беруть участь у змаганнях студентських спортивних ліг, Всесвітній універсіаді, Європейських студентських іграх, чемпіонатах світу та Європи, санкціонованих Міжнародною Федерацією студентського спорту (далі – FISU), Європейською студентською асоціацією (далі – EUSA).

FISU є членом Міжнародного олімпійського комітету, представляючи студентський спорт на найвищому рівні.

Це надає можливість студентам світових університетів самореалізуватися шляхом участі або в основних складах національних збірних своїх країн з олімпійських та неолімпійських видів спорту, або в професійних спортивних лігах.

Для талановитих спортсменів університетів існують спеціальні програми зі знижками вартості навчання та надаються стипендії.

В Україні, незважаючи на революційні зміни в суспільстві, інтеграцію до світової спільноти, сучасна система фізичного виховання студентів перебуває у кризовому стані.

Починаючи з 2017 року головним показником системи контролю за станом фізичного розвитку та здоров'я населення України є щорічне оцінювання фізичної підготовленості.

У 2018 році в оцінюванні прийняло участь 725 ЗВО, з яких 47,5 % здобувачів вищої освіти допущено до оцінювання. За його результатами, серед допущених здобувачів вищої освіти, відповідний рівень стану фізичної підготовленості мають:

- високий – 17,5 %;
- достатній – 32,4 %;
- середній – 33,7 %;
- низький – 16,4 %.

Суспільство занепокоєне тенденцією зниження рухової активності молоді та погіршення стану її здоров'я. Ця проблематика змушує Міністерство освіти і

науки України, заклади вищої освіти, СССУ та інші зацікавлені організації постійно вживати заходи для формування у молоді нової мотиваційної моделі сприйняття фізичного виховання та спорту, нових форм рухової активності для їх популяризації.

Національним конгресом СССУ 25 травня 2018 року у місті Луцьку ухвалено резолюцію, якою визначено необхідність функціонування у ЗВО двох автономних систем – фізичного виховання та спорту, а також рекомендовано прийняття стратегії розвитку фізичного виховання та спорту в ЗВО на період до 2025 року.

### **III. Мета та основні завдання Рекомендацій**

Визначення пріоритетних напрямків діяльності та розроблення механізмів для:

забезпечення учасників навчально-виховного процесу ЗВО оздоровчою руховою активністю, заняттями фізичною культурою і спортом для всебічного гармонійного розвитку та формування здоров'я, як найвищої соціальної цінності в державі, виявлення резервних можливостей організму, формування гуманістичних цінностей, патріотичних почуттів, позитивного іміджу держави у світовому співтоваристві;

формування ціннісного ставлення до власного фізичного здоров'я та спортивного, фізичного й духовного вдосконалення.

Досягнення мети здійснюється поступово, шляхом поетапного створення досяжних цілей, виховання відповідної мотивації, за якої набуті фізичні й духовні якості стають стійкими цінностями особистості.

Для досягнення поставленої мети передбачаються наступні завдання:

#### **1. Напрямок фізичного виховання**

Забезпечення проведення щорічного оцінювання фізичної підготовленості студентської молоді України.

Проведення спортивно-масових заходів, залучення студентів у позанавчальний час до підготовки та участі в них, а саме:

- в багатоетапних комплексних заходах спрямованих на національно-патріотичне виховання та популяризацію здорового способу життя;

- в традиційних щорічних всеукраїнських спортивно-масових заходах (відзначення Міжнародного дня студентського спорту в Україні, всеукраїнський спортивно-масовий захід «Cool Race», День фізичної культури і спорту, всеукраїнський забіг «Студентська миля»);

- в заходах із залученням ініціатив студентської молоді (флеш-моби всеукраїнського та місцевого рівнів, заняття з фізичного виховання за участю зірок спорту тощо).

- в заходах що поєднують рухову активність з E-sports.

Заохочення до занять фізичною культурою та спортом викладачів та працівників галузі.

Забезпечення функціонування ефективної системи інклюзивної освіти, організація занять зі студентами спеціальних медичних груп.

Впровадження в навчальний процес та позанавчальну роботу з фізичного виховання популярних серед молоді видів спорту та рухової активності.

Сприяння розвитку туризму в ЗВО, як форми залучення молоді до формування потреби здорового способу життя та активного відпочинку і престижу занять фізичною культурою.

Проведення щорічного оцінювання фізичної підготовленості студентської молоді.

## **2. Напрямок спорту**

Створення та забезпечення роботи центрів студентського спорту, спортивних клубів, секцій та інших структурних підрозділів у ЗВО.

Участь у студентських лігах за видами спорту та перших етапах універсіад України, проведення спортивних змагань у ЗВО.

Забезпечення підготовки та участі студентів в чемпіонатах України, універсіадах України та інших комплексних всеукраїнських заходах серед студентів.

Забезпечення підготовки та участі студентів у чемпіонатах Європи і чемпіонатах світу серед студентів з видів спорту, визнаних в Україні, Європейських студентських іграх, Всесвітніх універсіадах та інших комплексних міжнародних спортивних заходах серед студентів відповідно до календарного плану FISU.

## **3. Інформаційний напрямок**

Створення та широке розповсюдження нової моделі мотивації студентів до здорового способу життя, занять фізичною культурою та спортом, відповідно до реалій сучасного українського суспільства. Зокрема відзначення переможців змагань, поширення інформації про них та їх досягнення.

Розповсюдження інформації про речовини, заборонені для використання згідно з вимогами Всесвітнього антидопінгового агентства, шкідливі для здоров'я, які сприяють виникненню стійкої залежності.

Забезпечення широкого висвітлення заходів Рекомендацій у засобах масової інформації, розміщення соціальної реклами стосовно переваг оздоровчої рухової активності.

## **4. Організаційно-структурний напрямок**

Забезпечення координації Міністерства освіти і науки України; Міністерства молоді та спорту України; інших центральних органів виконавчої влади; Комітету з фізичного виховання та спорту Міністерства освіти і науки України та його відокремлених підрозділів (філій), СССУ та її структурних підрозділів; закладів освіти; Спортивного комітету України та їх регіональних відділень, філій; Національного олімпійського комітету та його регіональних відділень; Національного антидопінгового центру України; обласних, районних, місцевих органів виконавчої влади у сферах освіти, фізичного виховання і спорту; федерацій з видів спорту; спортивних клубів; об'єднаних територіальних

громад; громадських організацій; кафедр фізичного виховання та центрів студентського спорту ЗВО з питань розвитку фізкультурно-спортивного руху та спорту серед студентської молоді; представників бізнесу та інших суб'єктів фізичної культури і спорту.

### **5. Напрямок матеріально-технічного забезпечення**

Модернізація об'єктів спортивної інфраструктури ЗВО (спортивних споруд) відповідно до нової мотиваційної моделі, вимог сучасності та інноваційних підходів, норм міжнародних правил видів спорту для проведення змагань всіх рівнів (включно міжнародних), проведення реконструкції та ремонтних робіт.

Покращення матеріально-технічної бази для розвитку фізичного виховання та спорту у ЗВО.

Створення програм фінансування фізичного виховання студентів та студентського спорту за рахунок бюджетів різного рівня.

### **6. Напрямок науково-методичного забезпечення**

Здійснення подальшої науково-методичної роботи.

Підвищення комп'ютерної грамотності фахівців галузі фізичного виховання та спорту ЗВО, їх навичок володіння електронною технікою, сучасними методами, способами комунікації і обробки інформації.

Модернізація навчальних планів, програм та підручників відповідно до оновлених стандартів вищої освіти.

Підготовка технічного завдання для створення інтернет-інструменту для забезпечення потреб розвитку та діяльності галузі фізичного виховання та спорту (спрощення реєстрації в змаганнях, доступу до навчально-тренувальних методичних рекомендацій, формування звітностей тощо).

Розробка методичних рекомендацій по фізичному вихованню в домашніх умовах під час карантину та інших заходах що обмежують використання спортивних залів ЗВО, спортивних клубів та майданчиків.

### **7. Напрямок медичного забезпечення**

Удосконалення медико-педагогічного контролю за учнями під час занять фізичною культурою та спортом.

Відновлення щорічних медичних оглядів для студентів.

Впровадження медичних оглядів для студентів, що беруть участь в спортивно-масових та спортивних заходах.

### **8. Напрямок нормативно-правового забезпечення**

Впровадження Положення про центри студентського спорту (студентських клубів та інших структурних підрозділів), внесення змін до організаційного, нормативно-правового, кадрового, матеріально-технічного, фінансового, науково-методичного, медичного, інформаційного забезпечення фізичного виховання та спорту в ЗВО.

Посилення відповідальності керівників закладів вищої освіти за забезпечення, розвиток і модернізацію фізичного виховання та належний рівень рухової активності.

Забезпечення організації, підготовки та проведення щорічного оцінювання фізичної підготовленості студентської молоді. Внесення результатів оцінювання фізичної підготовленості студентської молоді у щорічні звіти керівників ЗВО.

#### **IV. Очікувані результати**

В результаті здійснення заходів зазначених у Рекомендаціях очікується:

- створення сучасної інфраструктури розвитку фізичного виховання та спорту студентської молоді;
- створення нової моделі мотивації студентської молоді до занять фізичною культурою та спортом, впровадження здорового способу життя як складової збереження і зміцнення здоров'я, успішної соціалізації та подальшого професійного зростання;
- створення цілісної системи виявлення обдарованої студентської молоді та забезпечення умов для фізичного та духовного розвитку, виступів на міжнародних змаганнях всіх рівнів, гідне представлення держави у міжнародному співтоваристві;
- збільшення кількості залученої студентської молоді до занять фізичною культурою та спортом;
- покращення показників стану фізичної підготовленості студентської молоді.

#### **V. Організаційне та фінансове забезпечення реалізації Рекомендацій**

Організаційне забезпечення реалізації Рекомендацій здійснюватиметься шляхом розроблення та прийняття в установленому порядку планів та проведення заходів, спрямованих на реалізацію її положень, проведення моніторингу стану її виконання, трансформації основних завдань Рекомендацій у конкретні заходи та включення їх до державної та місцевих Програм розвитку.

Фінансове забезпечення реалізації Рекомендацій здійснюється за рахунок коштів державного та місцевих бюджетів, ЗВО, грантів та інших не заборонених законодавством джерел фінансування.

Здійснення фінансової підтримки відповідно до законодавства надасть змогу забезпечити фізкультурно-оздоровчу рухову активність та покращення спортивних показників серед студентської молоді в Україні та реалізувати головні завдання Рекомендацій.